

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін факультету забезпечення оперативно-службової діяльності

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Пдб 04.1 «СОЦІОЛОГІЯ, ЕТИКА, ЕСТЕТИКА ТА РЕЛІГІЄЗНАВСТВО»**

ОПП «Правоохоронна діяльність»

Рівень вищої освіти: I (бакалаврський)

Галузь знань: 26 Цивільна безпека

Спеціальність: 262 Правоохоронна діяльність

Кваліфікація: бакалавр правоохоронної діяльності

Професійна кваліфікація: офіцер тактичного рівня Державної прикордонної служби України

Форма здобуття освіти: денна

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Соціологія, етика, естетика та релігієзнавство, належить до вибіркових навчальних дисциплін ОПІ «Правоохоронна діяльність». Вивчається протягом 3-го семестру на кафедрі психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін.

Мета викладання навчальної дисципліни - формування етнічної та національної самосвідомості, любові до рідної землі, держави, родини, народу, визнання духовної єдності населення усіх регіонів України, спільності культурної спадщини та майбутнього; формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій; закріпити міцне усвідомлене засвоєння курсантами системи знань, необхідної для практичної діяльності; які володіють високоморальною та естетичною культурою, поєднують принципи і норми моралі, високу духовність та правову цінність у прикордонній службі; прищепити курсантам навички і потреби систематичного морального і естетичного самовиховання, постійного розвитку своєї моральної і естетичної культури поведінки та спілкування; донести курсантам знання з історії та теорії релігії, дати розуміння важливої соціальної функції релігії, її місця в суспільному поступі людства, сформуванню потреби в пошуку тих духовних цінностей та морально-етичних принципів, які б сприяли процесу гуманізації та демократизації сучасного українського суспільства. Формування у курсантів цілісного наукового світогляду як на рівні загальносвітоглядної орієнтації, яка дозволяє визначити своє місце у суспільстві, так і знаходити особистий сенс життя, моральні ідеали. Соціологія сприяє виробленню у курсантів соціально-орієнтованого мислення, здатності аналізувати соціальні та військово - соціальні процеси у суспільстві загалом і в, Державній прикордонній службі України, зокрема.

Завдання вивчення навчальної дисципліни - дати глибокі систематизовані знання основних положень етичної і естетичної теорії, естетичної культури, природи моральних і естетичних цінностей, принципів і норм загальнолюдської моралі та культури фахової діяльності офіцера-прикордонника, поведінки та спілкування; забезпечити правильне орієнтування в сучасних складних морально-етичних проблемах, вміння практично вирішувати проблеми на основі конституційно-правових норм; сформувати вміння творчого використання морального і естетичного знання в ефективному вирішенні оперативно-службових завдань, в підвищенні професійної майстерності; прищепити навички і потреби систематичного морального і естетичного самовиховання, постійного розвитку своєї моральної і естетичної культури: сформувати у курсантів активну життєву позицію, громадянські переконання та ідеали, які сприятимуть відстоюванню незалежності, демократичних прав і свобод та готовність обороняти кордони незалежної України; забезпечення правильного орієнтування в складних проблемах сучасного релігійно-духовного життя, вміння практично вирішувати проблеми на основі конституційно-правових норм свободи совісті. В процесі засвоєння багатой духовної спадщини, втіленої в релігійних вченнях виробити розуміння механізму складних зв'язків релігії з різними суспільними структурами, продемонструвати органічну єдність релігії з усіма формами культурно-художньої творчості.

Для досягнення програмних результатів навчання з навчальної дисципліни курсант (слухач, студент) повинен:

РН-1	Розуміти історичний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності
РН-2	Організувати культурний діалог на рівні, необхідному для ефективної професійної діяльності
РН-3	Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її
РН-8	Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах для повного та всебічного встановлення необхідних обставин

РН 1 Розуміти історичний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності

1. Знати вимоги стандартів культури прикордонної служби та прикордонного контролю, основні категорії, норми і цінності

загальнолюдської моралі; моральні і професійні норми взаємовідносин персоналу ДПСУ з громадянами, колегами, начальниками; основні естетичні категорії і цінності, а також загальнолюдські цінності світової культури згідно стандартам Європейського кодексу етики правоохоронця та Національним нормам етики.

2. Аналізувати сучасні теорії походження релігії та її розвитку, історію виникнення і розвитку світових релігій та деяких національних релігій, основи та особливості віровчення і культу світових релігій та головних конфесій, що поширенні на території України, типологію релігій, основні поняття, категорії, функції та структуру соціології; основні питання теорії і практики розвитку соціальної системи, тенденції трансформації сучасного суспільства в Україні, його цінності та проблеми; знати основні засади соціології особистості, сім'ї, права, культури, етносоціології.

3. Синтезувати отримані знання в професійній діяльності, зокрема у процесі комунікації і формуванні професійного іміджу сучасного офіцера-прикордонника, з основними проблемами, які вирішує релігієзнавство в Україні сьогодні; з основними розділами релігієзнавства – національні релігії, світові релігії, сучасна релігійна ситуація у світі та в Україні; із основними теоретичними джерелами як зарубіжних, так і вітчизняних соціологів, особливо з теорії соціології.

4. Оцінювати сутність та значення соціології як науки, категорії та поняття соціології, пояснити закономірності її функціонування, узагальнити основні питання теорії і практики суспільного розвитку, узагальнити характер сучасного суспільства в Україні, багату духовну спадщину, втілену в релігійних вченнях, механізм складних зв'язків релігії з різними суспільними структурами, його органічну єдність з усіма формами культурно-художньої творчості.

PH 2 Організувати культурний діалог на рівні, необхідному для ефективної професійної діяльності

1. Знати окремі аспекти військово-соціальної роботи та методи конкретно-соціологічного дослідження.

2. Застосовувати методи соціологічного дослідження в практичній діяльності: ознайомлення з основними документами по організації виховної та соціологічної роботи з особовим складом, формування правових та етичних форм соціально-професійної діяльності офіцера-прикордонника.

PH-3 Збирати необхідну інформацію (зокрема правоохоронного змісту) з різних джерел, аналізувати і оцінювати її

1. Характеризувати роль соціальних систем у підготовці та обґрунтуванні рішень, у забезпеченні особистого внеску громадян в суспільно-політичне життя, розкривати і визначати процеси світового політичного та економічного життя, роль і статус України у сучасному міжнародному житті.

2. Розуміти понятійно-категоріальний апарат, головні релігійні та філософсько-етичні концепції, школи і напрями соціології, соціальних відносин і процесів, суб'єктів та об'єктів суспільства, соціальних засад прав людини і громадянина.

3. Розширити національну свідомість, виділити у науковому мисленні у сфері політики, політичної культури, зацікавленості у поглибленні і розширенні світогляду.

PH-8

Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах для повного та всебічного встановлення необхідних обставин

1. Виділяти основні соціальні та релігійні процеси.

2. Описувати основні соціальні та релігійні процеси, явища, події та факти.
3. Використовувати соціальні та релігійні, юридичні знання на практиці.
4. Виявляти та порівнювати відмінності у соціальних процесах, подіях та явищах.
5. Виявляти та порівнювати відмінності в соціально-правоохоронних процесах, подіях та явищах.

ВИКЛАДАЧ: згідно форми 4.03

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Філософія, Історія України.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Навчальні аудиторії, мультимедійний проектор, екран, ноутбук, навчальна література з навчальної дисципліни, модульне середовище кафедри педагогіки та соціально-економічних дисциплін.

Програмне забезпечення: модульне середовище академії – <http://10.241.24.9/>

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин																			Форми підсумкового контролю				
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота											Індивідуальна робота							Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік
					лекції	групові заняття	групові вправи	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	рольові ігри	курсова робота	індивідуальні заняття	*модульний контроль	підсумковий контроль	Усього	реферат	конспект з теми	переклад текстів	розрахункове завдання	курсова робота	контрольна робота				
за заочною формою навчання																										
2	III	3	90	30	4	10				12				4	30	10	20						30		+	
Усього за дисципліну		3	90	30	4	10				12				4	30	10	20					30		+		

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи контролю
Загальні компетентності		
ЗК-1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	МК1.2; МК1.4; МК2.3; МК2.5; МК3.3; МК4.1; МК4.4.
ЗК-5	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	МК1.2; МК1.4; МК2.3; МК2.5; МК3.3; МК4.1; МК4.4.
ЗК-6	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем	МК1.2; МК1.4; МК2.3; МК2.5; МК3.3; МК4.1; МК4.4.
ЗК-10	Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства прав, прав і свобод людини і громадянина в Україні	МК1.2; МК1.4; МК2.3; МК2.5; МК3.3; МК4.1; МК4.4.
ЗК-11	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	МК1.2; МК1.4; МК2.3; МК2.5; МК3.3; МК4.1; МК4.4.
Фахові компетентності спеціальності		
СК-5	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел	МК1.2; МК1.4; МК2.3; МК2.5; МК3.3; МК4.1; МК4.4.
СК-6	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації	МК1.2; МК1.4; МК2.3; МК2.5; МК3.3; МК4.1; МК4.4.
СК-9	Здатність ефективно застосовувати сучасні техніку і технології захисту людини, матеріальних цінностей і суспільних відносин від проявів криміногенної обстановки та обґрунтовувати вибір засобів та систем захисту людини і суспільних відносин	МК1.2; МК1.4; МК2.3; МК2.5; МК3.3; МК4.1; МК4.4.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи навчання	Оцінювання
------	----------------	-----------------	------------

Шифр	Компетентність	Методи навчання	Оцінювання
PH-1	Розуміти історичний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності	МН1.1; МН1.3; МН2.2; МН3.1; МН3.2; МН3.5; МН4.2; МН4.4	МК1.2; МК1.4; МК2.3; МК2.5; МК3.3; МК4.1; МК4.4.
PH-2	Організувати культурний діалог на рівні, необхідному для ефективної професійної діяльності	МН1.1; МН1.3; МН2.2; МН3.1; МН3.2; МН3.5; МН4.2; МН4.4	МК1.2; МК1.4; МК2.3; МК2.5; МК3.3; МК4.1; МК4.4.
PH-3	Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її	МН1.1; МН1.3; МН2.2; МН3.1; МН3.2; МН3.5; МН4.2; МН4.4	МК1.2; МК1.4; МК2.3; МК2.5; МК3.3; МК4.1; МК4.4.
PH-8	Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах для повного та всебічного встановлення необхідних обставин	МН1.1; МН1.3; МН2.2; МН3.1; МН3.2; МН3.5; МН4.2; МН4.4	МК1.2; МК1.4; МК2.3; МК2.5; МК3.3; МК4.1; МК4.4.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

№ теми	Найменування тем	Кількість годин	Номери, вид занять та кількість годин						Місяці	Номери тем, занять та кількість годин	Кількість годин
			1	2	3	4	5	6			
1	Моральна свідомість і самосвідомість та її сутність і функції	4	Л2						09	1/1Л(2); 2/1Л(2); 2/2Сз(2);	6
2	Естетична багатогранність світу та різноманітність мистецтва	4	Л2	Сз2					10	3/1Гз(2); 3/2Сз(2); 4/1Гз(2); 4/2Сз(2);	8
3	Релігія як суспільно-історичне явище	4	Гз2	Сз2							
4	Буддизм та іслам як найдавніші світові релігії. Виникнення та еволюція християнства	6	Гз2	Сз2				11	5/1Гз(2); 5/2Сз(2); 6/1Гз(2); 6/2Гз(2); 6/3Сз(2);	10	
5	Суспільство як соціальна система та соціологія особистості	4	Гз2	Сз2							
6	Технологія проведення соціологічних досліджень	4	Гз4	Сз2							
	Диференційований залік	4						12	Дз(4)	4	
	Усього	30							Усього	30	

Умовні позначення: Лекція – Л Семінарське заняття – Сз Диференційований залік – Дз
 Заняття обов'язкові до оцінювання – 1/2Сз(2)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Вид навч. занять	Кільк. годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
2 курс III семестр					
1			6	Моральна свідомість і самосвідомість та її сутність і функції	
	1	Лекція	2	<u>Моральна свідомість і самосвідомість</u> 1. Поняття, сутність і функції моральної свідомості і самосвідомості особистості. 2. Чинники моральної самосвідомості людини.	№ 2.1, с. 102-116 № 2.2.,с. 21-27 № 3.4,с. 81-94
		Індивідуальна робота	2	Моральні виміри спілкування в контексті національної самосвідомості 1. Парадигма спілкування в сучасній культурі. <u>Проблеми професійного спілкування прикордонників: моральний аспект.</u>	№ 2.1, с. 223-241 № 2.2, с. 49-62 № 3.4, с. 21-34 № 3.9, с. 44-57.
		Самостійна робота	2	<u>Структура моралі</u> 1. Етика як наука про мораль. 2. Предмет і задачі, принципи, категорії.	№ 2.1., с. 102-116 № 2.3., с. 21-27 № 3.4,с. 81-94
2			8	<u>Естетична багатогранність світу та різноманітність мистецтва</u>	
	1	Лекція	2	Основні види та жанри мистецтва 1. Предмет мистецтва. Функції мистецтва. 2. Види та жанри мистецтва.	№2.2, с. 126-138 №2.3, с. 94-112 № 3.2, с. 194-209 № 3.5, с.116-122
		Індивідуальне завдання	2	Виконання реферату за заданою тематикою	
		Самостійна робота	2	Музика та хореографія як види мистецтва 1. Основні роди ті жанри музики. 2. Специфіка мистецтва хореографії.	№2.2, с. 126-138 №2.3, с. 94-112 № 3.2, с. 194-209 № 3.5, с.116-122
	2	Семінар	2	<u>Мистецтво як специфічна форма відображення краси</u> 1. Різноманітність архітектурних стилів. 2. Вплив образотворчого мистецтва на формування естетичної свідомості особистості.	№1.1, с. 102-116 №1.3, с. 21-27 №1.5, с. 338- 360 № 1.7, с. 170-233
3			8	Релігія як суспільно-історичне явище	

№ теми	№ заняття	Вид навч. занять	Кільк. годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
	1	Групове заняття	2	Релігія як предмет наукового аналізу. 1. Предмет та об'єкт дослідження релігієзнавства. 2. Структура, функції та роль релігії.	№2.4, с. 6-26 №2.5, с. 6-34 №2.6, с. 9-22
		Індивідуальне завдання (конспект з теми)	2	Розробка конспекту за заданою тематикою Ранні форми релігій та їх походження 1. Вірування та культу первісних народів. 2. Релігії «класичних» цивілізацій Давнього світу.	№2.4, с. 40-95 №2.6, с. 67-198
		Самостійна робота	2	Первісні історичні форми релігії 1. Міф та міфологія	№3.15, с. 27-33
	2	Семинар	2	Типи релігій 1. Ранні релігії. 2. Пізні релігії.	№2.4, с. 40-95 №2.6, с. 67-198
4			8	Буддизм як світова релігія	
	1	Групове заняття	2	Буддизм як світова релігія, його генезис 1. Поняття «світової релігії». 2. Особливості православного вчення та культу. 3. Вчення та культ католицизму та протестантизму. Виникнення та розвиток буддизму. 4. Виникнення ісламу. 5. Основні догмати ісламу.	№2.4, с. 96-104 №2.5, с. 94-101 №2.6, с. 198-223
		Індивідуальне завдання (конспект з теми)	2	Розробка конспекту за заданою тематикою Етнічні та регіональні релігії 1. Зороастризм: звичаї та вірування 2. Індуїзм: історія, віровчення, культ 3. Національні релігії Китаю: конфуціанство, даосизм. Синтоїзм – японська національна релігія 4. Іудаїзм як національна монотеїстична релігія	№3.13, с. 94-134
		Самостійна робота	2	Основи культу буддизму 1. Ідейні джерела буддизму. 2. Віровчення та культ буддизму. 3. Морально-етичні принципи буддизму	№2.4, с. 96-104 №2.5, с. 94-101 №2.6, с. 198-223

№ теми	№ заняття	Вид навч. занять	Кільк. годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
	2	Семінар	2	Регіональні форми буддизму 1. Дзен-буддизм. 2. Ламаїзм, тантризм. 3. Суспільно-історичні умови виникнення та розповсюдження християнства. Розділ християнства. 4. Православ'я як різновид християнства. 5. Особливості вчення та культу католицизму та протестантизму.	№2.4, с. 96-104 №2.5, с. 94-101 №2.6, с. 198-223
5			8	Соціологія як наука	
	1	Групове заняття	2	Предмет, об'єкт і функції соціології 1. Предмет та об'єкт соціологічної науки. 2. Закони, категорії соціології та її функції. 3. Соціальні знання в історії людства. Основні соціологічні категорії та поняття про суспільство. 4. Соціальна структура та соціальні процеси в суспільстві. 5. Поняття і категорії соціології особистості. 6. Соціологічна структура особистості. Соціальний статус і соціальні ролі особистості.	№2.7 с. 9-77; №2.8 с. 9-35; №2.9 с. 5-8.
		Індивідуальне завдання (конспект з теми)	2	Розробка конспекту за заданою тематикою Загальна соціологічна теорія 1. Наукові методи. 2. Роль соціології в житті суспільства.	№2.7 с. 9-77; №2.8 с. 9-35; №2.9 с. 5-8.
		Самостійна робота	2	Розвиток соціології в XIX-XXI ст. 1. Виникнення та розвиток соціології. 2. Особливості соціології Заходу. 3. Українська соціологія: історія та сучасність.	№2.7 с. 9-135; №2.8 с. 9-115; №2.9 с. 9-13.
	2	Семінар		Суспільство соціальної справедливості 1. Сутність соціальної держави. 2. Типи соціальних держав. 3. Соціальні функції держави.	№2.7 с. 9-135; №2.8 с. 9-115; №2.9 с. 9-13.
6			10	Технологія проведення соціологічних досліджень	
	1	Групове заняття	4	Організація, методика і процедури соціологічного дослідження 1. Поняття соціологічного дослідження, його характеристика, різновиди та етапи проведення. 2. Програма та її елементи. 3. Методи збору соціологічної інформації.	№2.7 с. 597-619; №2.8 с. 415-505; №2.9 с. 46-56.

№ теми	№ заняття	Вид навч. занять	Кільк. годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
		Індивідуальне завдання (конспект з теми)	2	Розробка конспекту за заданою тематикою Методи соціологічного дослідження 1. Характеристика основних методів соціологічних досліджень 2. Особливості застосування методів соціологічних досліджень у ДПСУ.	№2.7 с. 597-619; №2.8 с. 415-505; №2.9 с. 46-56.
		Самостійна робота	2	Соціологічне дослідження 1. Інструментарій соціологічного дослідження. 2. Маркетингово-соціологічні методики.	№2.7 с. 597-619; №2.8 с. 415-505; №2.9 с. 46-56.
	2	Семінар	2	Методологічні принципи збору інформації 1. Основні види та завдання соціологічних досліджень. 2. Математичні методи у соціології.	№2.7 с. 611-619; №2.8 с. 415-505; №2.9 с. 46-56.
Диференційований залік			4		
Разом за семестр			90		
Разом за 2 курс			90		
Усього за дисципліну			90		

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Нормативно-правові акти

- 1.1 Конституція України. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 1.2 Статут внутрішньої служби Збройних сил України: - К.: Варта, 1999. – 516 с. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 1.3 Правила поведінки персоналу ДПСУ з метою запобігання корупції. - Адміністрація Державної прикордонної служби України: Практичний посібник на щодень .- Київ 2011.
- 1.4 Конституція України, - К.: Верховна Рада України, 1996, - 68 с. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 1.5 Закон України «Про державний кордон України». - К. 1991. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 1.6 Закон України «Про Державну прикордонну службу України». - К. 2003. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 1.7 Закон України «Про основи національної безпеки України». - К. 2003. *Бібліотека НАДПСУ.*

2. Базова

- 2.1 Малахов В. А. Етика. – К.: Либідь. 2007. – 383 с. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 2.2 Етична та естетична культура прикордонника: теорія та практика: навчальний посібник. - Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2005. – 178. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 2.3 Левчук Л. Т., Онищенко О. І. Основи естетики: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2009. – 271 с.
- 2.4 Абрамович С., Тілло М., Чикарькова М. Релігієзнавство. – К: Дакор, 2006. – 512с. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 2.5 Петрушенко В. Л., Петрушенко О. П., Скалецький М. П. та ін. Релігієзнавство: Навчальний посібник для студентів ВНЗ. За редакцією Петрушенка В. Л. та Петрушенка О. П. – Львів «Новий Світ», 2006. – 328 с. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 2.6 Кислюк К. В., Кучер О. М. Релігієзнавство: Підручник для студентів вузів / Народ. Укр. акад. – 5-е вид., виправ. і доп. – К., 2007. – 636 с. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 2.7 Соціологія. Підручник. (За загальною редакцією проф. Андрущенка В. П., проф. Горлача М. І. Харків.- Київ.1998.- 624 с. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 2.8 Городяненко В. Г. Соціологія. Підручник для студентів ВНЗ. Київ. ВЦ «Академія» 2003(2006).- 560 с. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 2.9 Довбеус В. Т., Бойко К. Ю. Соціологія у схемах, таблицях і визначеннях. Навчально-наочний посібник: Видавництво НА ДПСУ, 2006,- 74 с. *Бібліотека НАДПСУ.*

3. Допоміжна

- 3.1 Етика: Навч. посіб. / В. О. Лозовой, М. І. Панов, О. А. Стасевська та ін.; за ред. проф. В. О. Лозового. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 224 с.

- 3.2 Естетика: Підручник / Л. Т. Левчук, В. І. Панченко, О. І. Онищенко, Д. Ю. Кучерюк; За заг. ред. Л. Т. Левчук. – 2-ге вид., допов. і переробл., - К.: Вища шк., 2005. – 431 с.
- 3.3 Етикет у житті військовослужбовців: Навчальний посібник. – Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2005. – 144 с.
- 3.4 Етика: Навч. посіб. / В. О. Лозовой, М. І. Панов, О. А. Стасевська та ін.; за ред. проф. В. О. Лозового. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 224 с.
- 3.5 Естетика: Підручник / Л. Т. Левчук, В. І. Панченко, О. І. Онищенко, Д. Ю. Кучерюк; За заг. ред. Л. Т. Левчук. – 2-ге вид., допов. і переробл., - К.: Вища шк., 2005. – 431 с.
- 3.6 Закон України від 23 грудня 1992 р. "Про внесення доповнень і змін до Закону УРСР "Про свободу совісті та релігійні організації" // Голос України, 1994, 12 січня. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 3.7 Кеоун Д. Буддизм. – М.: Весь мир. – 2001. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 3.8 Релігієзнавство: Навч. Посібник з хрестоматією. Автори : Л. Г. Дротянко , О. А. Матюхіна, Н. В. Іщук та ін.. За ред. Л. Г. Дротянко, О. А. Матюхіної. – К.: НАУ, 2004.
- 3.9 Кислюк К. В., Кучер О. М. Релігієзнавство: Підручник для студентів вузів / Народ. Укр. акад. – 5-е вид., виправ. і доп. – К., 2007. – 636 с.
- 3.10 Релігієзнавство: Підручник / За ред. О. П. Сидоренка. - К., Знання, 2007.
- 3.11 Лубський В. І., Теремко В. І., Лубська М. В. Релігієзнавство: Підруч. — К., 2009.
- 3.12 Осокін Н. Єретичні вірування // Історія ересей, - М.: АСТ, 2004.
- 3.13 Мартинов А. С. Конфуціанство: класичний період. СПб.: Азбука-Класик, 2006.
- 3.14 Петрушенко В., Петрушенко О., Скалецький М. – Релігієзнавство. – Львів.: Новий світ. – 2006. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 3.15 Релігієзнавство / За ред. М.М. Заковича. - К.: Академвидав, 2002.
- 3.16 Русанівський В. Українська культура. - К., 1994.
- 3.17 Релігієзнавство. Лубський В. І., Лубська М. В., Теремко В. І. - К.: Академвидав, 2003.
- 3.18 Черній А. М. Релігієзнавство. – К., 2003. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 3.19 Черній А. М. Релігієзнавство : підручник / А. Черній. — К. : Академвидав, 2008. — 400 с.
- 3.20 Шевченко В. Словник-довідник з релігієзнавства. – К.: Наук. Думка, 2004. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 3.21 Титов В. Д., Качурова В. Д., Барабаш О. В. Релігієзнавство – Харків: Право. – 2004. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 3.22 Черниш Н. Й. Соціологія: Курс лекцій, - Львів, 2009. *Бібліотека НАДПСУ.*
- 3.23 Піча В. М. Соціологія: Загальний курс, - Київ, 2006. *Бібліотека НАДПСУ*
- 3.24 Воєнна доктрина України. Від 24.09.2015 р.
- 3.25 Стратегія розвитку Державної прикордонної служби України. (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1189-р.)

Інформаційні ресурси

1. http://pidruchniki.ws/etika_ta_estetika/
2. http://pidruchniki.ws/etika_ta_estetika/
3. <http://ethicscenter.ru/info/bib.html>
4. <http://pidruchniki.ws/religiyeznavstvo/>
5. http://filosof.historic.ru/books/c0031_1.shtml
6. <http://religstudies.org.ua/main.php>
7. <http://sociolog.in.ua/>
8. <http://znaimo.com.ua>

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до положення <https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-12.01.-.pdf>.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Курсанти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли курсант не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо курсант (слухач, студент) не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін, курсанту (слухачу, студенту) курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100-бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку курсант (слухач, студент) представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

Додаток А
Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
1. Словесні методи	
МН 1.1	Лекція
МН 1.2	Розповідь
МН 1.3	Пояснення
МН 1.4	Бесіда
МН 1.5	Інструктаж
МН 1.6	Дискусія
МН 1.7	Диспут
2. Наочні методи	
МН 2.1	Демонстрація
МН 2.2	Ілюстрація
МН 2.3	Спостереження
3. Практичні методи	
МН 3.1	Лабораторна робота
МН 3.2	Практична робота
МН 3.3	Пробні вправи
МН 3.4	Творчі вправи
МН 3.5	Усні вправи
МН 3.6	Практичні вправи
МН 3.7	Графічні вправи
МН 3.8	Технічні вправи
МН 3.9	Групові вправи
4. Методи самостійного та індивідуального навчання	
МН 4.1	Рецептивний
МН 4.2	Репродуктивний
МН 4.3	Евристичний
МН 4.4	Дослідницький

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
1. Попередній контроль	
МК 1.1	Вибірковий усний
МК 1.2	Фронтальний письмовий
МК 1.3	Фронтальний тестовий
МК 1.4	Фронтальний проблемний
2. Поточний контроль	
МК 2.1	Вибірковий усний
МК 2.2	Колоквіум
МК 2.3	Контрольна робота
МК 2.4	Тестування
МК 2.5	Захист звіту з лабораторної роботи
МК 2.6	Захист звіту з практичної роботи
МК 2.7	Індивідуальна розрахункова робота
МК 2.8	Реферат
3. Рубіжний контроль	
МК 3.1	Фронтальний письмовий
МК 3.2	Фронтальний тестовий
МК 3.3	Фронтальний проблемний
4. Підсумковий контроль	
МК 4.1	Усний
МК 4.2	Письмовий
МК 4.3	Тестовий
МК 4.4	Проблемний